

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
přednesené dne 27. února 2014¹

Věc C-531/12 P

Commune de Millau
a
Société d'économie mixte d'équipement de l'Aveyron (SEMEA)
proti

Evropské komisi

„Rozhodčí doložka — Smlouva o dotaci pro opatření pro místní rozvoj — Vrácení částek zaplacených bez právního důvodu — Promlčení — Možnost odvolat se na rozhodčí doložku — Smluvní ujednání ve prospěch třetí osoby“

I – Úvod

1. V tomto řízení o kasačním opravném prostředku bude muset Soudní dvůr zaujmout stanovisko k některým specifickým, ale i k některým základním otázkám.
2. Zaprvé tento kasační opravný prostředek poskytuje příležitost vyjasnit, zda a za jakých podmínek kasační opravný prostředek, který byl nejprve podán bez plné moci, může ve světle nového jednacího řádu Soudního dvora, který vstoupil v platnost dne 1. listopadu 2012, vyvolat právní účinky, je-li plná moc v průběhu řízení dodatečně předložena.
3. Zadruhé vyvstává otázka, zda a za jakých podmínek je možné pod rozhodčí doložku ve smyslu článku 272 SFEU zahrnout třetí osobu, která není smluvním subjektem, aby tak unijní soudy byly příslušné i pro řízení proti této třetí osobě.
4. Zatřetí je třeba objasnit, zda a za jakých podmínek může Soudní dvůr v řízení o kasačním opravném prostředku přezkoumat použití vnitrostátního práva, které na základě příslušné volby práva účastníků řízení použil Tribunál v prvostupňovém řízení².
5. Začtvrté vyvstává otázka, zda je možné z unijního práva, zejména ze základního práva na řádnou správu, vyvodit zásadu, podle níž může být vyloučeno navrácení plateb, jestliže příslušné nároky sice ještě možná nejsou promlčeny, oprávněný unijní orgán své neuspokojené pohledávky však přesto promptně nevymáhal.

¹ — Původní jazyk: němčina.

² — Tato otázka zůstala v mém stanovisku ze dne 27. ledna 2011 ve věci Edwin v. OHIM (C-263/09 P, Sb. rozh. s. I-5853, body 84 až 86) otevřena, protože v uvedené věci nebyla relevantní pro rozhodnutí.

II – Právní rámec

A – Primární právo

6. Článek 41 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie upravuje „právo na řádnou správu“ a stanoví:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitosti byly orgány, institucemi a jinými subjekty Unie řešeny nestranně, spravedlivě a v přiměřené lhůtě.“

7. Článek 256 odst. 1 druhý pododstavec SFEU stanoví:

„Proti rozhodnutím Tribunálu [...] je možno za podmínek a v mezích stanovených statutem podat opravný prostředek k Soudnímu dvoru, omezený na právní otázky.“

8. Článek 272 SFEU zní:

„Soudní dvůr Evropské unie má pravomoc rozhodovat na základě rozhodčí doložky obsažené ve veřejnoprávní nebo v soukromoprávní smlouvě uzavřené Unií³] nebo na její účet.“

9. Článek 58 odst. 1 statutu Soudního dvora zní:

„Opravné prostředky k Soudnímu dvoru jsou omezeny na právní otázky. Jsou přípustné pro nepříslušnost Tribunálu, pro nedostatky řízení před Tribunálem, které poškozují zájmy účastníka řízení podávajícího opravný prostředek, či pro porušení právních předpisů Unie Tribunálem.“

B – Jednací řád Soudního dvora

10. Článek 119 jednacího řádu Soudního dvora stanoví:

„[...]“

(2) Zmocněnci a advokáti uloží v soudní kanceláři úřední doklad vystavený účastníkem řízení, kterého zastupují, nebo jím udělenou procesní plnou moc.

[...]

(4) Nejsou-li tyto dokumenty předloženy, určí vedoucí soudní kanceláře dotyčnému účastníku řízení přiměřenou lhůtu k tomu, aby uvedené dokumenty předložil. Nedojde-li v určené lhůtě k předložení požadovaných dokumentů, rozhodne Soudní dvůr po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta, zda nedodržení této formální podmínky činí žalobu nepřipustnou, nebo brání předložení spisu účastníka řízení.“

11. Článek 168 jednacího řádu Soudního dvora stanoví:

„[...]“

2. Na kasační opravný prostředek se použijí články 119 a 121 a čl. 122 odst. 1.

3 — V předchozím ustanovení článku 238 ES a v článku 181 Smlouvy o EHS, který byl době uzavření smlouvy relevantní, se hovoří o „Společenství“.

[...]

4. Není-li kasační opravný prostředek v souladu s odstavci 1 až 3 tohoto článku, určí vedoucí soudní kanceláře navrhovateli přiměřenou lhůtu k tomu, aby vady kasačního opravného prostředku odstranil. Nedojde-li v určené lhůtě k odstranění vad, rozhodne Soudní dvůr po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta, zda nedodržení těchto formálních podmínek činí kasační opravný prostředek nepřípustným.“

C – Jednací řád Tribunálu

12. Článek 44 odst. 5a jednacího řádu Tribunálu stanoví:

„K žalobám podávaným podle rozhodčí doložky, která je součástí veřejnoprávní nebo soukromoprávní smlouvy uzavřené Uníí nebo jejím jménem v souladu s článkem 272 SFEU, musí být přiloženo jedno vyhotovení smlouvy, která tuto doložku obsahuje.“

III – Skutečnosti předcházející sporu

13. Evropské hospodářské společenství, zastoupené Komisí Evropských společenství, uzavřelo v červenci 1990 smlouvu o dotaci za účelem provedení místního rozvojového projektu se Société d'économie mixte d'équipement de l'Aveyron (dále jen „SEMEA“), ve které Commune de Millau (Francie) držela 50 % kapitálu. Podle dohody smluvních stran se smlouva řídí francouzským právem a „v případě, že nedojde ke smírnému řešení, je pro rozhodování všech sporů týkajících se smlouvy, které vznikly mezi smluvními stranami, příslušný výhradně“ Soudní dvůr.

14. Další provedení rozvojového projektu nicméně se souhlasem Komise převzala nikoli SEMEA, nýbrž sdružení založené za účelem provedení projektu. Toto sdružení ke smlouvě o dotaci nicméně nepřistoupilo, takže smluvním partnerem Společenství zůstala i nadále SEMEA.

15. Poté, co se ukázalo, že došlo k přeplatkům Společenství, Komise v roce 1993 SEMEA vyzvala, aby jí vrátila částku 41 012 ECU (dále jen „sporná pohledávka“). Přestože SEMEA tuto výzvu k zaplacení nesplnila, na další upomínky Komise nejprve nedošlo.

16. Až v roce 2005, tedy přibližně o dvanáct let později, Komise zopakovala svůj požadavek o zaplacení. SEMEA informovala Komisi o tom, že se mezitím nachází v likvidaci. SEMEA kromě toho tvrdila, že ji sdružení pověřené provedením dotovaného projektu ujistilo o tom, že se Komise sporné pohledávky vzdala, a navíc je tato pohledávka promlčena. Jakékoli vzdání se sporné pohledávky Komise odmítla. I přes další vzájemnou korespondenci a upomínky po dobu několika let SEMEA žádné platby neprovedla. V únoru 2008 byla Komisí naposledy vyzvána k zaplacení.

17. Mimořádná valná hromada společnosti SEMEA dne 21. listopadu 2008 vzala na vědomí rozhodnutí Commune de Millau, svého hlavního akcionáře, ohledně převzetí jejích aktiv a pasiv a rozhodla o vyplacení částky 82 719,76 eur, představující dostupnou hotovost společnosti SEMEA, Commune de Millau. V protokolu o likvidaci předloženém likvidátorem byla sporná pohledávka uvedena.

18. Dne 9. prosince 2008 ukončil likvidátor společnosti SEMEA likvidaci a nechal vymazat společnost SEMEA z obchodního rejstříku. Dne 18. prosince 2008 potvrdila obecní rada obce Millau převzetí majetku společnosti SEMEA. V jejích pasivech byla mimo jiné uvedena sporná pohledávka Komise s poznámkou, že SEMEA v této souvislosti namítla promlčení a věřitelka na svém požadavku zaplacení již dále netrvala. Souhlas Komise s tímto postupem získán nebyl.

IV – Napadený rozsudek

19. Aby bylo možné i přes výmaz společnosti SEMEA z obchodního rejstříku spornou pohledávku soudně vymáhat, Komise požádala Tribunal de commerce Rodez (Francie), aby jako zástupce společnosti jmenoval zmocněnce *ad hoc*.

20. Poté, co se tak stalo, Komise podala u Tribunálu – a to vlastním jménem – žalobu, a to jednak v dubnu 2010 proti společnosti SEMEA (věc T-168/10), a dále v prosinci 2010 proti Commune de Millau (věc T-572/10), která podle názoru Komise společně a nerozdílně ručí za spornou pohledávku, protože tato obec převzala závazky společnosti SEMEA. Obě věci byly spojeny pro účely rozsudku z důvodu jejich vzájemné souvislosti.

21. Žalované vznesly námitku promlčení. Žalovaná obec kromě toho předem zpochybnila příslušnost Tribunálu a jako odůvodnění uvedla, že doložku platnou pro smlouvu o dotaci, podle níž jsou příslušné unijní soudy, nelze vůči ní uplatňovat. Podpůrně pro případ, že by návrhovému žádání Komise na zaplacení mělo být vyhověno, podaly žalované vzájemnou žalobu a opřely ji o článek 340 SFEU a článek 41 Listiny základních práv. Komise svým dlouhým čekáním při uplatňování sporné pohledávky porušila svoji povinnost řádné správy a zásadu právní jistoty, z čehož vyplývá nárok žalovaných na náhradu škody vůči Komisi, který ve své výši odpovídá částce, kterou Komise žaluje, čímž povinnost žalovaných zaplatit ve svém důsledku zaniká.

22. Žalobám Komise Tribunál rozsudkem ze dne 19. září 2012 v podstatné části vyhověl a vzájemné žaloby žalovaných zamítl. Společnosti SEMEA a obci Commune de Millau bylo uloženo, aby Komisi společně a nerozdílně zaplatily částku 41 012 eur plus úroky z prodlení.

23. Příslušnost Tribunálu byla, pokud jde o obec, potvrzena s odůvodněním, že „se prostřednictvím ujednání ve prospěch jiné osoby mezi společnostmi SEMEA a obcí Millau na tuto obec vztahuje rozhodčí doložka ve prospěch Unie“⁴. Z obecných zásad smluvního práva vyplývá, že „[e]xistence takového ujednání ve prospěch jiné osoby může být rovněž dovozena z účelu smlouvy nebo okolností konkrétní věci“⁵. Obec se s „veškerou znalostí věci“⁶ – a aniž by vyjádřila výhrady vůči rozhodčí doložce uvedené ve smlouvě o dotaci – chtěla zaručit za závazky SEMEA a převzít tím rozhodčí doložku uvedenou ve smlouvě o dotaci.

V – Kasační opravný prostředek

24. V listopadu 2012 podala advokátní kancelář, která u Tribunálu zastupovala SEMEA a Commune de Millau, u Soudního dvora kasační opravný prostředek, kterým jménem žalovaných v prvním stupni v podstatě navrhuje zrušení napadeného rozsudku a podpůrně nadále trvá na návrhovém žádání vzájemné žaloby v prvním stupni.

25. K podání kasačního opravného prostředku ze dne 19. listopadu 2012 byl přiložen rozsáhlý svazek příloh. Ten obsahuje mimo jiné plnou moc Commune de Millau pro řízení o kasačním opravném prostředku a dopis zmocněnce *ad hoc*, Maître B., který byl stanoven pro zastupování společnosti SEMEA v prvním stupni, jednomu z uvedených advokátů. Tento dopis je ze dne 15. listopadu 2012. Maître B. v něm sice doporučuje kasační opravný prostředek proti rozsudku v prvním stupni, současně ale přiznává, že jeho pověření jako zástupce *ad hoc* společnosti SEMEA skončilo již v srpnu 2012.

4 — Bod 132 napadeného rozsudku.

5 — Bod 138 napadeného rozsudku.

6 — Bod 139 napadeného rozsudku.

26. Vzhledem k tomuto časovému rozporu vyzvala kancelář Soudního dvora v říjnu 2013 uvedenou advokátní kancelář, aby, pokud jde o společnost SEMEA, předložila plnou moc pro řízení o kasačním opravném prostředku. Tato advokátní kancelář ve lhůtě, která jí byla stanovena, předložila v listopadu 2013 usnesení Tribunal de Commerce Rodez ze dne 5. listopadu 2013, z něhož vyplývá, že Maître B. byl na žádost uvedených advokátů ze dne 29. října 2013 jmenován na dobu šesti měsíců zmocněncem *ad hoc* společnosti SEMEA pro probíhající řízení o kasačním opravném prostředku.

27. Navrhovatelky uplatňují proti rozsudku Tribunálu čtyři důvody kasačního opravného prostředku.

28. Zprvce Commune de Millau uvádí, že unijní soudy nejsou příslušné pro žalobní návrh týkající se obce. Právník osoba francouzského veřejného práva nemůže sjednat rozhodčí doložku formou smluvního ujednání ve prospěch třetí osoby. Jakékoli ujednání v tomto smyslu rovněž nikdy neexistovalo.

29. Zadruhé SEMEA tvrdí, že na základě převodu jejího majetku na obec, která je platebně schopnou právník osobou veřejného práva, který byl proveden v rámci její likvidace, byla zproštěna svých závazků.

30. Zatřetí navrhovatelky kasačního opravného prostředku vytýkají právně nesprávné použití francouzských předpisů týkajících se promlčení Tribunálem.

31. Začtvrté navrhovatelky kasačního opravného prostředku Tribunálu vytýkají, že pominul skutečnost, že dvanáctiletá nečinnost Komise je v rozporu s článkem 41 Listiny základních práv Evropské unie. Navrhovatelky proto nemohly včas přijmout opatření k uspokojení pohledávky Komise. Výše požadovaných úroků z prodlení souvisí s tím, že Komise spornou pohledávku rychle nevymáhala, existuje proto příčinná souvislost mezi tvrzenou škodou a jednáním Komise.

VI – Posouzení kasačního opravného prostředku

32. Toto řízení o kasačním opravném prostředku nastoluje procesněprávní a hmotněprávní otázky. Pokud jde o SEMEA, je nejprve otázkou, zda byl jménem této společnosti kasační opravný prostředek účinně podán. Tuto otázku je třeba přezkoumat jako první (viz níže oddíl A). Poté je nutné se zabývat otázkou uvedenou v prvním důvodu kasačního opravného prostředku, zda unijní soudy vůbec byly, zejména pokud jde o žalobu podanou Komisí proti Commune de Millau, příslušné (viz níže oddíl B). V návaznosti na to je třeba v relevantním rozsahu přezkoumat hmotněprávní důvody kasačního opravného prostředku (viz níže oddíly C a D). U nich nejprve vzniká otázka, zda a v jakém rozsahu je přezkum použití vnitrostátního práva Tribunálem ze strany Soudního dvora vůbec možný.

A – Řádný kasační opravný prostředek SEMEA?

33. Na základě spisu je nutné vycházet z toho, že advokáti vystupující za SEMEA, v okamžiku, kdy v listopadu 2012 podali kasační opravný prostředek, k tomu nebyli řádně zplnomocněni. Vzhledem k tomu, že funkční období zmocněnce *ad hoc* SEMEA skončilo již v srpnu 2012, jeho v listopadu 2012 vyjádřený souhlas s podáním kasačního opravného prostředku tedy nepředstavuje „plnou moc“ ve smyslu článku 119 ve spojení s článkem 168 jednacího řádu Soudního dvora. Advokáti proto nejprve jednali – aniž by si toho však byli vědomi – jako procesní zástupci bez oprávnění zastupovat⁷.

⁷ — Skutečnost, že podle vnitrostátního francouzského práva může být advokát i bez konkrétního prokázání plné moci považován za dostatečně zplnomocněného (*mandat ad litem*), je pro řízení před unijními soudy nepodstatná.

34. Poté, co byl tento nedostatek plné moci přibližně rok po podání kasačního opravného prostředku kanceláří Soudního dvora vytknut, požádali uvedení advokáti příslušný obchodní soud o stanovení zmocněnce *ad hoc* pro řízení o kasačním opravném prostředku. Jmenován byl Maître B., který se již v listopadu 2012, ovšem aniž k tomu byl tehdy oprávněn, vyslovil pro to, aby byl jménem SEMEA podán kasační opravný prostředek.

35. Je třeba objasnit, zda je vzhledem k výše uvedenému možné vycházet z toho, že kasační opravný prostředek byl za SEMEA účinně podán.

36. Článek 119 jednacího řádu Soudního dvora, který podle článku 168 jednacího řádu platí i pro řízení o kasačním opravném prostředku⁸, upravuje podle svého znění nejprve případ nepředložené listiny plné moci. Článek 119 odst. 4 jednacího řádu totiž vychází z nepředložených „dokumentů“ a nevyjadřuje se k hmotněprávním nedostatkům plné moci. Toto ustanovení se tedy v kontextu řízení o kasačním opravném prostředku týká v první řadě situace, kdy advokát při podání kasačního opravného prostředku sice byl mandantem pověřen k jeho podání, k samotnému podání však odpovídající doklad nepředložil. Podle čl. 168 odst. 4 jednacího řádu je možné tento doklad dodatečně předložit během lhůty stanovené kanceláří Soudního dvora; pokud se tak nestane, rozhodne Soudní dvůr, „zda nedodržení této formální podmínky činí kasační opravný prostředek nepřipustným“.

37. Z jednacího řádu přímo nevyplývá, jaké právní důsledky mají nastat, pokud Soudnímu dvoru nejenže nebyla předložena listina plné moci, ale kromě toho v okamžiku podání kasačního opravného prostředku také skutečně chybělo zmocnění advokátů. Znění tohoto ustanovení rovněž neposkytuje odpověď na otázku, zda kasační opravný prostředek podaný bez plné moci může být následně příslušným účastníkem řízení schválen a zda tímto způsobem může být hmotněprávní nedostatek plné moci zpětně zhojen. V projednávané věci se ale jedná právě o tuto otázku.

38. Na první pohled se zdá, že pádné důvody hovoří pro to, aby se v případě kasačního opravného prostředku podaného bez plné moci vycházelo z již nezhojitelné vady. Soudní dvůr totiž několikrát konstatoval, že podmínky přípustnosti musí být v zásadě splněny v tom okamžiku, kdy se řízení u Soudního dvora zahajuje⁹.

39. V případě několika žalobců sice Soudní dvůr považoval pro účely přípustnosti za dostatečné, pokud byl v okamžiku podání žaloby aktivně legitimován jen jeden z žalobců¹⁰, odůvodnil to však v podstatě procesně ekonomickými argumenty¹¹. Ty nejsou přenositelné na případ společnosti SEMEA. V projednávané věci jednak nejsou důvody kasačního opravného prostředku obou navrhovatelů totožné, procesně ekonomické úvahy by proto spíše hovořily pro to, aby se při prokázané nepřipustnosti kasačního opravného prostředku SEMEA jeho přezkum neprovedl. Dále je pak kasační opravný prostředek podaný bez plné moci zatížen nesrovnatelně závažnějším nedostatkem, než pouze chybějící aktivní legitimací. Účastník řízení bez aktivní legitimace totiž svého zástupce alespoň účinně pověřil, aby za něj podal opravný prostředek, a musí v případě jeho neúspěšnosti také nést z toho vyplývající náklady řízení. Tento právní důsledek je na případ chybějícího zmocnění těžko přenositelný, právě naopak: je-li svévolným jednáním zástupce jednajícího bez zmocnění podán kasační opravný prostředek, mohou z toho případně vyplývající náklady řízení jít jen stěží

8 — Jinak vypadal právní stav podle jednacího řádu Soudního dvora platného do konce října 2012. K tomu srov. jeho čl. 38 odst. 5 písm. b), který se na základě rozsudku Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2000, *Metsä-Serla a další v. Komise* (C-294/98 P, Recueil, s. I-10065, bod 15), v řízení o kasačním opravném prostředku nepoužije.

9 — Rozsudky Soudního dvora ze dne 19. října 1995, *Rendo a další v. Komise* (C-19/93 P, Recueil, s. I-3319), ze dne 9. června 2011, *Comitato „Venezia vuole vivere“ a další v. Komise* (C-71/09 P, C-73/09 P a C-76/09 P, Sb. rozh. s. I-4727, bod 31 a body 36 až 40), a ze dne 24. října 2013, *Deutsche Post v. Komise* (C-77/12 P, bod 65); čl. 119 odst. 4 jednacího řádu má v tomto ohledu povahu výjimky.

10 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 24. března 1993, *CIRFS a další v. Komise* (C-313/90, Recueil, s. I-1125, bod 31).

11 — Rozsudek *Comitato „Venezia vuole vivere“ a další v. Komise* (uvedený výše v poznámce pod čarou 9) k tomu v bodě 38 uvádí: „Tato judikatura je založena na úvaze, že v takové situaci je v každém případě nezbytné přezkoumat opodstatněnost žaloby, takže je otázka, zda jsou všichni žalobci skutečně aktivně legitimováni, irelevantní.“

v neprospěch domnělého navrhovatele kasačního opravného prostředku, nýbrž nanejvýš v neprospěch *falsus procurator* (falešného zástupce). Kromě toho by bylo nesmyslné začít přezkum opodstatněnosti kasačního opravného prostředku, jehož podání by pro nedostatek zplnomocnění nebylo možné domnělému účastníku řízení vůbec přičítat.

40. V judikatuře Soudního dvora se však nachází i náznaky, z nichž je možné vyvodit, že čl. 119 odst. 4 a čl. 168 odst. 4 jednacího řádu by – za předpokladu širokého chápání jeho znění – mohl být použitelný nejen pro předložení chybějících dokladů, nýbrž i pro zhojení hmotněprávního nedostatku plné moci.

41. Soudní dvůr se tak v jednom případě, v němž existovaly pochybnosti o platném zplnomocnění advokáta zastupujícího účastníka řízení, spokojil s tím, že po podání žaloby bylo sporné oprávnění zastupovat potvrzeno příslušnou stranou¹². Skutečnost, že příslušná listina byla vystavena až po podání žaloby, ponechal Soudní dvůr bez výhrad. Generální advokát Darmon poukázal v souvislosti s tehdy platným ustanovením jednacího řádu, které bylo předchůdcem dnešního čl. 119 odst. 4, na to, že „[by se] jednalo o přehnaný formalismus, jestliže by se toto ustanovení mělo použít pouze tehdy, pokud by se po podání žaloby předkládal dokument, který pochází z doby před podáním žaloby“¹³.

42. V souladu s tím by čl. 119 odst. 4 a čl. 168 odst. 4 jednacího řádu bylo možné chápat tak, že tato ustanovení upravují nejen dodatečné předložení dokladu plné moci chybějícího při podání kasačního opravného prostředku, nýbrž že kromě toho umožňují i zhojení chybějícího zplnomocnění – například prostřednictvím dodatečného „potvrzení“ podání kasačního opravného prostředku.

43. Takto široký výklad článku 119 jednacího řádu, zahrnující hmotněprávní nedostatky, vede k přiměřeným výsledkům. Na jedné straně podrobuje odstranění nedostatků plné moci, ať už jsou důkazněprávní či hmotněprávní povahy, jednotné koncepci úpravy, čímž zabraňuje případným problémům při vzájemném vymezení a zaručuje jednotné zacházení s touto tematikou v rámci celé Unie, které je oproštěno od vnitrostátních předpojatostí. Na straně druhé tím, že Soudní dvůr zůstává pánem řízení a prostřednictvím stanovení přiměřených lhůt může přispět k rychlému vyřešení případných pochybností, zůstávají zájmy právní jistoty a řádného výkonu spravedlnosti dostatečně chráněny.

44. V případě kasačního opravného prostředku podaného za SEMEA ustanovil na základě příslušné výzvy Soudního dvora orgán, jenž je pokud jde o řádnost plné moci v konečném důsledku rozhodující, totiž obchodní soud, po podání kasačního opravného prostředku zmocněnce *ad hoc* pro společnost SEMEA. K jeho ustanovení došlo, podobně jako k „potvrzení“ ve věci uvedené výše v bodě 41, za účelem umožnit SEMEA pokračovat v probíhajícím řízení o kasačním opravném prostředku. Podání kasačního opravného prostředku advokáty lze tímto způsobem přičítat SEMEA, obzvláště proto, že se v případě uvedeného zmocněnce *ad hoc* jedná o stejnou osobu, která přibližně o rok dříve advokátům podání kasačního opravného prostředku za SEMEA již schválila. Vzhledem k tomu, že ve jmenování Maître B. zmocněncem *ad hoc* SEMEA je tedy nutné spatřovat dodatečné potvrzení podání kasačního opravného prostředku, je třeba vycházet z toho, že nedostatek plné moci, jímž byl tento kasační opravný prostředek původně zatížen, byl podle článku 119 ve spojení s čl. 168 odst. 4 jednacího řádu odstraněn.

45. Nejen kasační opravný prostředek obce, nýbrž i kasační opravný prostředek SEMEA byl tedy účinně podán.

46. V následující části je nyní nutné přezkoumat, zda Komise mohla své žaloby proti SEMEA a obci opírat o rozhodčí doložku uvedenou ve smlouvě se společností SEMEA.

12 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. května 1989, Maurissen a Union syndicale v. Účetní dvůr (193/87 a 194/87, Recueil, s. 1045, bod 33).

13 — Bod 42 stanoviska generálního advokáta Darmona ve věci uvedené v poznámce pod čarou 12.

B – Relevantnost rozhodčí doložky v rámci probíhajícího řízení

47. Otázka, zda se Komise může odvolávat na rozhodčí doložku smlouvy o dotaci, je sporná ze dvou důvodů. Při formálním pohledu totiž není ani žalovaná obec, ani žalobu podávající Komise stranou smlouvy o dotaci obsahující spornou rozhodčí doložku.

48. Komise, která vlastním jménem podala žalobu proti SEMEA a obci, totiž ve smlouvě o dotaci vystupovala jako zástupkyně Evropského hospodářského společenství; z tohoto důvodu na straně jedné existují pochybnosti o její (v projednávané věci nevytýkané) aktivní legitimaci v dotčeném právním sporu a na straně druhé není zřejmé, že by z rozhodčí doložky smlouvy o dotaci mohla vyvozovat vlastní práva podat žalobu. Posledně uvedené je nutné jako podmínku řízení přezkoumat i bez návrhu (viz níže oddíl 1).

49. Obec se naproti tomu na smlouvě o dotaci žádným způsobem nepodílela, přesto podle napadeného rozsudku musí na základě zásad smlouvy ve prospěch třetí osoby přijmout uplatnění rozhodčí doložky uvedené ve smlouvě o dotaci. Zda je možné tuto argumentaci přijmout, bude nutné přezkoumat v návaznosti na otázku přípustnosti týkající se Komise (viz níže oddíl 2).

1. Může se Komise v řízení, které vede vlastním jménem, odvolat na rozhodčí doložku uvedenou ve smlouvě se SEMEA?

50. U této otázky jde v konečném důsledku o to, kdo může v případě žalob podávaných na základě rozhodčích doložek být účastníkem soudního řízení: Unie jako smluvní strana, nebo orgán, který ji při uzavírání smlouvy zastupoval?

51. Ze znění článku 272 SFEU žádnou jednoznačnou indicii pro vyjasnění této otázky vyvodit nelze, přestože mnohé hovoří pro to, že v řízení „na základě rozhodčí doložky obsažené ve veřejnoprávní nebo v soukromoprávní smlouvě uzavřené Uníí¹⁴ nebo na její účet“ má i Unie jako taková zaujmout procesní postavení účastníka řízení¹⁵. Opak se však zdá být ustálenou praxí¹⁶, protože v podání žaloby a v záhlaví pozdějšího rozsudku není jako účastník řízení zpravidla uvedena sama Unie, nýbrž ten unijní orgán, jenž je účastníkem příslušné smlouvy obsahující rozhodčí doložku¹⁷.

52. Napadený rozsudek k tomu nezaujímá žádné stanovisko. Otázka správného označení účastníka řízení ale může v konečném důsledku zůstat otevřená. V projednávané věci jde totiž pouze o posouzení, zda se Komise mohla pro účely žaloby podané vlastním jménem odvolat na spornou rozhodčí doložku. Na tuto otázku bude nutné při celkovém pohledu na judikaturu týkající se postavení Unie jako účastníka řízení před unijními soudy¹⁸ odpovědět kladně; v této judikatuře je možné rozpoznat tendenci, podle níž chybné označení účastníka řízení na straně Unie nemá v zásadě vadit, je-li předmět sporu z pohledu žalovaného jasně vymezen a není tím ohroženo využití procesních práv žalovanými. O obou těchto předpokladech nelze v projednávaném případě pochybovat.

14 — V projednávaném případě jako nepřímá právní nástupkyně Evropského hospodářského společenství.

15 — Viz také článek 335 SFEU.

16 — Viz například rozsudky Soudního dvora ze dne 10. června 1999, Komise v. Montorio (C-334/97, Recueil, s. I-3387), ze dne 13. listopadu 2008, Komise v. Alexiadou (C-436/07 P, Sb. rozh. s. I-152*), a ze dne 18. listopadu 2010, ArchiMEDES v. Komise (C-317/09 P, Sb. rozh. s. I-150*).

17 — Viz v této souvislosti *Karpenstein* in: Grabitz/Hilf/Nettesheim, článek 272 SFEU, bod 9, který to považuje za „nezávadné“, „pokud a dokud je jasně vyjádřeno, že příslušné orgány jednaly jako zástupci“.

18 — Pokud jde o určení identity účastníka řízení na straně Unie, vzniká v případě žaloby podané úředníkem (článek 270 SFEU) a v případě žalob na náhradu škody (článek 340 SFEU) – vzhledem ke znění, které rovněž vychází paušálně z pojmu „Unie“ – stejný problém jako u článku 272 SFEU. V případě žaloby podané úředníkem se v judikatuře – stejně jako v případě rozhodčí doložky – obecně navzdory znění tohoto ustanovení uvádí orgán, pod něhož spadá orgán oprávněný ke jmenování. V souvislosti s nejednotnou judikaturou k článku 340 SFEU viz naopak rozsudky Tribunálu ze dne 6. července 1995, *Odigitria v. Rada a Komise* (T-572/93, Recueil, s. II-2025, bod 22 – zde se uvádí orgán) a ze dne 4. února 1998, *Bühning v. Rada a Komise* (T-246/93, Recueil, s. II-171, bod 26 – zde se uvádí Společenství).

53. Komise se tedy mohla v řízení, které vedla vlastním jménem, v každém případě vůči SEMEA odvolat na rozhodčí doložku uvedenou ve smlouvě se SEMEA.

54. Ještě je však třeba vyjasnit, zda bylo možné rozhodčí doložku uplatňovat nejen vůči SEMEA, nýbrž i vůči obci.

2. Lze rozhodčí doložku uvedenou ve smlouvě se SEMEA uplatňovat vůči obci?

55. Tuto otázku je nutné zkoumat jako nepominutelnou podmínku řízení i bez návrhu a nezávisle na skutečnostech vytýkaných v důvodech kasačního opravného prostředku. Je třeba zkoumat čtyři hlediska: zaprvé znění doložky uvedené ve smlouvě se SEMEA, zadruhé postupy po uzavření smlouvy, zatřetí kritéria vyplývající z článku 272 SFEU a začtvrté důkazní požadavky, které v souvislosti s rozhodčí doložkou vyplývají z jednacího řádu.

a) Znění rozhodčí doložky uvedené ve smlouvě se SEMEA

56. Podle smlouvy se SEMEA je „pro rozhodování všech sporů [...] mezi smluvními stranami příslušný výhradně“ Soudní dvůr. Tato doložka je tedy nejprve závazná jen pro smluvní strany – SEMEA a Unii – a nelze ji uplatňovat vůči Commune de Millau.

b) Postupy po uzavření smlouvy

57. Nejprve je nutné konstatovat, že Komise se neúčastnila žádného ujednání, k němuž došlo po uzavření smlouvy a které by se týkalo rozhodčí doložky. Zdokumentována rovněž není žádná smlouva mezi SEMEA a obcí, nýbrž pouze samostatná usnesení valné hromady resp. obecní rady. Tribunál¹⁹ nicméně použil obecné zásady smluvního práva a dospěl k závěru, že usnesení obce, která se týkala převzetí závazků SEMEA – v souvislosti s převodem aktiv ze SEMEA na obec – bylo třeba na základě jejich účelu a s ohledem na celkové okolnosti chápat jako smlouvu ve prospěch Unie. Obec a SEMEA chtěly založit pohledávku Unie vůči Commune de Millau a obec byla ochotna se „s vědomím sporu [...] o spornou pohledávku“ podrobit rozhodčí doložce uvedené ve smlouvě se SEMEA. Skutečnost, že k osvobozujícímu účinku převzetí dluhů, o který oběma stranám šlo, z důvodu neexistence souhlasu věřitelky nedošlo, je přitom irelevantní.

c) Posouzení těchto postupů po uzavření smlouvy za použití kritérií vyplývajících z článku 272 SFEU.

58. Pro otázku, zda byla tímto způsobem dohodnuta rozhodčí doložka závazná pro obec, jsou rozhodující kritéria vyplývající z článku 272 SFEU²⁰, která je navíc nutné vykládat restriktivně neboť článek 272 SFEU je ustanovením o výjimce²¹.

59. Tribunál²² považuje za možné, že rozhodčí doložka může být podle zásad smlouvy ve prospěch třetí osoby sjednána zcela bez účasti Unie; v této souvislosti se sice nejedná o smlouvu uzavřenou Uní, ale v každém případě o „smlouvu uzavřen[ou] [...] na její účet“ ve smyslu článku 272 SFEU.

19 — Viz zejména body 132 až 143 napadeného rozsudku.

20 — Zásadní je v této souvislosti rozsudek Soudního dvora ze dne 7. prosince 1976, *Pellegrini v. Komise a Flexon-Italia* (23/76, Recueil, s. 1807).

21 — Viz mimo jiné rozsudek Tribunálu ze dne 8. května 2007, *Citymo v. Komise* (T-271/04, Sb. rozh. s. II-1375, bod 53), a bod 116 napadeného rozsudku.

22 — Viz zejména body 133 až 136 napadeného rozsudku.

60. Tento názor je pochybný. Smlouva uzavřená na účet Unie se týká hmotných zájmů Unie. Může být uzavřena, zvláště když článek 272 SFEU musí být jako ustanovení o výjimce vykládán restriktivně, jen orgány, institucemi nebo jinými subjekty, které mohou jednat na účet Unie. Třetí osoby stojící vně to nejsou schopny učinit. Smlouva uzavřená jen za účasti Unii nezastupujících třetích osob a bez popudu unijních orgánů – jako v projednávaném případě ujednání uzavřená mezi SEMEA a obcí po uzavření smlouvy – proto požadavky vyplývající z článku 272 SFEU nesplňuje.

61. Bez ohledu na tuto skutečnost není rovněž zřejmé, že by se obec rozhodčí doložce ve smyslu článku 272 SFEU chtěla podrobit. Příslušnou vůli účastníka – která by byla pro sjednání rozhodčí doložky nezbytná – jednak nelze z celkových okolností ujednání, která byla uzavřena mezi SEMEA a obcí po uzavření smlouvy, vyvodit a rovněž ji nelze bez dalšího předpokládat. To platí tím spíše vzhledem k tomu, že z písemností, které dokumentují proces likvidace společnosti SEMEA, vyplývá, že čirá existence této rozhodčí doložky nebyla společností SEMEA zmíněna a obec ji rovněž nevzala výslovně na vědomí. Naopak, ani usnesení obecní rady ze dne 18. prosince 2008, ani protokol o likvidaci ze dne 21. listopadu 2008, neobsahují příslušné informace; spíše klamavým způsobem poukazují na to, že na dotčenou smlouvu o dotaci se SEMEA se vztahuje francouzské právo – což v každém případě alespoň na první pohled nenaznačuje, že pokud jde o spornou pohledávku, je třeba myslet na příslušnost unijních soudů.

62. S ohledem na výše uvedené nelze vycházet z toho, že by prostřednictvím smlouvy ve prospěch třetí osoby byla sjednána rozhodčí doložka, na kterou by se Komise mohla vůči obci odvolat.

63. Ale i kdyby v tomto smyslu existovala shoda mezi SEMEA a obcí, vyvstala by kromě toho otázka, kterou je nutné v následující části ještě přezkoumat, zda byly splněny důkazní požadavky, které v souvislosti s rozhodčí doložkou stanoví čl. 44 odst. 5a jednacího řádu Tribunálu.

d) Důkazní požadavky, které v souvislosti s rozhodčí doložkou stanoví čl. 44 odst. 5a jednacího řádu Tribunálu.

64. Podle čl. 44 odst. 5a uvedeného jednacího řádu musí být k žalobě přiloženo jedno vyhotovení smlouvy, která obsahuje rozhodčí doložku. Jinými slovy je Komise povinna předložit listinný důkaz o existenci rozhodčí doložky.

65. Pokud jde o Commune de Millau, Komise tento důkaz nepředložila, a nemohla ho také vůbec předložit, protože domnělé sjednání rozhodčí doložky ve prospěch Komise, jak Tribunál v napadeném rozsudku přiznává²³, bylo možné vyvodit jen „z účelu dohody mezi společností SEMEA a obcí Millau a z okolností projednávané věci“²⁴, a pokud by tedy existovalo, nemělo by povahu písemně zaznamenané, nýbrž čistě konkludentní dohody. Toto není v souladu s důkazními požadavky uvedenými v čl. 44 odst. 5a jednacího řádu Tribunálu, který vyžaduje, aby Tribunálu bylo předloženo jedno vyhotovení, tedy písemný dokument, který obsahuje předmětnou rozhodčí doložku.

66. Judikatura toto ustanovení sice vykládala široce a považovala za dostatečné, jestliže byl předložen nepodepsaný návrh smlouvy a korespondence, která se na něj odvolává²⁵, nebo pokud strany odkazovaly na dokumenty, které nebyly součástí smlouvy²⁶. Avšak čl. 44 odst. 5a uvedeného jednacího řádu by byl zbaven svého obsahu, pokud by byla zcela opuštěna podstata tohoto ustanovení: totiž že musí být předloženo písemné vyhotovení sporné doložky, z něhož lze přímo vyčíst, kteří účastníci v souvislosti s jakou smlouvou se dohodli na příslušnosti unijních soudů. Předložení dokumentů, které pouze připouštějí logické závěry o existenci případných ústních či konkludentních dohod, aniž by

23 — Viz zejména body 138 až 141 napadeného rozsudku.

24 — Body 140 a 141 napadeného rozsudku.

25 — Rozsudek Pellegrini v. Komise a Flexon-Italia (uvedený výše v poznámce pod čarou 20, bod 10).

26 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. listopadu 1985, Komise v. CO.DE.MI. (318/81, Recueil, s. 3693, bod 9 a 10).

písemně zaznamenávaly jejich obsah, nemůže být v této souvislosti dostatečné, protože okolnosti nesouvisející s listinou mohou být stěží považovány za „vyhotovení“ smlouvy²⁷. Na čl. 44 odst. 5a jednacího řádu Tribunálu je nutné nahlížet v úzké souvislosti s výjimečným postavením, které připadá článku 272 SFEU jako výjimečné ustanovení o příslušnosti, jeho podstata proto musí být vykládána restriktivně a vylučuje chápání, podle něhož by nebylo nutné předložení písemného dokumentu, který jednoznačně a výslovně obsahuje spornou rozhodčí doložku.

67. V této souvislosti slouží čl. 44 odst. 5a také právní jistotě a – jak *a contrario* vyplývá z čl. 44 odst. 6 jednacího řádu Tribunálu, na rozdíl od formálních podmínek uvedených v čl. 44 odst. 3 až 5 – neumožňuje dodatečné zhojení prostřednictvím dodatečného předložení chybějících dokumentů. Chybí-li tedy při podání žaloby vyhotovení rozhodčí doložky, musí být žaloba odmítnuta jako nepřijatelná.

68. Vzhledem k tomu, že v projednávaném případě Komise, pokud jde o Commune de Millau, nepředložila vyhotovení rozhodčí doložky, které by vyhovovalo čl. 44 odst. 5a jednacího řádu Tribunálu, Tribunál nebyl pro žalobu směřující proti uvedené obci příslušný. Tribunál se tím, že žalobu směřující proti uvedené obci přesto považoval za přípustnou, dopustil nesprávného právního posouzení.

69. Kasačnímu opravnému prostředku podanému Commune de Millau je proto nutné vyhovět. Napadený rozsudek je třeba v rozsahu, v němž obci ukládá společnou a nerozdílnou povinnost, jakož i náhradu nákladů řízení, zrušit a žalobu směřující proti ní, vzhledem k tomu, že v tomto ohledu lze podle čl. 61 odst. 1 druhé věty statutu Soudního dvora vydat konečné rozhodnutí, odmítnout.

70. Vzhledem k tomuto dílčímu závěru je nutné v následující části přezkoumat již jen důvody kasačního opravného prostředku uvedené společností SEMEA. V rozsahu, v němž je jimi – s ohledem na francouzské předpisy týkající se promlčení a likvidace – vytýkáno nesprávné použití vnitrostátního práva, vzniká nejprve otázka, zda a případně jak dalece je Soudní dvůr v řízení o kasačním opravném prostředku oprávněn přezkoumat použití vnitrostátního práva Tribunálem. Pokud k tomu totiž není oprávněn, nebo jen omezeně, mohou zůstat v této souvislosti uplatněné důvody kasačního opravného prostředku podrobně nepřezkoumány. Těmito otázkami je třeba se zabývat v následující části.

C – K důvodům kasačního opravného prostředku společnosti SEMEA, kterými je vytýkáno nesprávné použití vnitrostátního práva Tribunálem

71. Nejprve je nutné objasnit, zda jsou důvody kasačního opravného prostředku týkající se vnitrostátního práva v kasačním stupni relevantní.

72. Přezkumná pravomoc Soudního dvora v řízení o kasačním opravném prostředku je upřesněna v článku 58 statutu, podle něhož „[o]pravné prostředky k Soudnímu dvoru jsou omezeny na právní otázky. Jsou přípustné pro nepříslušnost Tribunálu, pro nedostatky řízení před Tribunálem, které poškozují zájmy účastníka řízení podávajícího opravný prostředek, či pro porušení právních předpisů Unie Tribunálem.“

27 — Příliš velkorysý je naproti tomu rozsudek *Citymo v. Komise* (uvedený výše v poznámce pod čarou 21, bod 56), podle něhož by mělo stačit, „pokud dokumenty předložené žalobkyní umožňují soudu Společenství, kterému byl spor předložen, dostatečně se obeznámit s dohodou, ke které došlo mezi účastníky sporu, o odejmutí sporu, který mezi sebou vedou ohledně smlouvy, vnitrostátním soudům a předložení tohoto sporu soudům Společenství“. K okolnostem nesouvisejícím s listinou totiž nelze relevantně přihlídnout.

73. Na první pohled se proto zdá být vyloučeno, aby v kasačním stupni mohlo být vytýkáno případné nesprávné právní posouzení, jehož se možná při použití vnitrostátního práva Tribunál dopustil. Takovéto nesprávné právní posouzení by totiž v zásadě²⁸ nebylo porušením unijního práva, nýbrž pouze vnitrostátního práva. Pro přezkum vnitrostátního práva ale Soudní dvůr není – podle taxativního výčtu pravomocí uvedeného v článku 58 statutu – v řízení o kasačním opravném prostředku příslušný²⁹.

74. Pro případ rozhodčí doložky podle článku 272 SFEU současný právní stav proto na straně jedné znamená, že Tribunál v řízení v prvním stupni po podání žaloby případně musí provést úplný přezkum na základě vnitrostátního práva, jež je z titulu volby práva relevantní. Na straně druhé je ale Soudnímu dvoru ve stupni, v němž se rozhoduje o kasačním opravném prostředku a který navazuje na rozsudek v prvním stupni, vzhledem k článku 58 statutu v zásadě zakázáno zkoumat důvody kasačního opravného prostředku, jimiž je vytýkáno pouze nesprávné použití vnitrostátního práva Tribunálem.

75. V ustálené judikatuře se však v každém případě nacházejí rozsudky Soudního dvora, v nichž je ve stupni, v němž se rozhoduje o kasačním opravném prostředku – a právě i v případě rozhodčích doložek³⁰ – prvostupňové použití vnitrostátního práva podrobena přezkumu Soudním dvorem, aniž by to však bylo s ohledem na článek 58 statutu Soudního dvora podrobně odůvodněno.

76. Navrhuji Soudnímu dvoru, aby tuto linii judikatury znovu zvažil. Tato judikatura totiž není v souladu s jasným zněním článku 58 statutu Soudního dvora. Kromě toho existuje určitá diskrepance k rozsudku velkého senátu ve věci Edwin v. OHIM³¹, v němž Soudní dvůr – ovšem v souvislosti s předmětem sporu, který se týkal ochranných známek, a bez explicitního odkazu na článek 58 statutu – své přezkumné pravomoci ve stupni, v němž rozhoduje o kasačním opravném prostředku, shrnul v souvislosti s vnitrostátním právem následovně: „Zkoumá-li Soudní dvůr v rámci řízení o kasačním opravném prostředku zjištění učiněná Tribunálem ohledně uvedených vnitrostátních právních předpisů, má pravomoc přezkoumat nejprve to, zda Tribunál na základě dokumentů a ostatních písemností, které mu byly předloženy, nezkrátil znění předmětných vnitrostátních právních předpisů nebo s nimi související vnitrostátní judikaturu nebo také písemné práce právní nauky, které se jich týkají, dále zda Tribunál neučinil z hlediska těchto údajů zjištění, která by byla zjevně v rozporu s jejich obsahem, a konečně, zda Tribunál při zkoumání veškerých údajů nepřisoudil některému z nich – při zjišťování obsahu vnitrostátních právních předpisů – takový význam, který mu s ohledem na ostatní údaje nepřisluší, pakliže to zjevně vyplývá z písemností ve spise.“³² Soudní dvůr ve stupni, v němž rozhoduje o kasačním opravném prostředku, tedy považuje změnu použití vnitrostátního práva za nezbytnou jen v případech zkreslení, resp. tehdy, pokud se Tribunál dopustil zjevně nesprávného právního posouzení³³.

77. V tomto nespočívá žádný rozpor k článku 58 statutu, který vnitrostátní právo podle svého znění zcela vyjímá z přezkumu Soudního dvora. Naopak, Soudní dvůr používá *mutatis mutandis* pro nakládání s vnitrostátním právem tutéž metodu přezkumu, z níž ve stupni, v němž rozhoduje o kasačním opravném prostředku, rovněž vychází, pokud jde o zkreslení skutečností vytýkaných na základě *unijního práva*³⁴.

28 — Pokud jde o zvláštní případ vnitrostátního práva „inkorporovaného“ do právního aktu Unie, viz stanovisko generálního advokáta Mengozioho ze dne 27. ledna 2011, Evropaiki Dynamiki v. ECB (C-401/09 P, Sb. rozh. s. I-4911, body 71 až 74).

29 — Podrobně k tomu mé stanovisko ve věci Edwin v. OHIM (uvedené výše v poznámce pod čarou 2), body 70 až 78.

30 — Viz například rozsudek Soudního dvora ze dne 10. července 2003, Komise v. CCRE, (C-87/01 P, Recueil, s. I-7617, body 56 až 64), a rozsudek ArchiMEDES v. Komise (uvedený výše v poznámce pod čarou 16, bod 51 a násl.).

31 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. července 2011 (C-263/09 P, Sb. rozh. s. I-5853).

32 — Rozsudek Edwin v. OHIM (uvedený výše v poznámce pod čarou 31, bod 53).

33 — Viz v této souvislosti stanovisko generálního advokáta Bota ze dne 28. listopadu 2013, OHIM v. National Lottery Commission (C-530/12 P, body 78 až 87).

34 — Kriticky v této souvislosti stanovisko generálního advokáta Bota uvedené výše v poznámce pod čarou 33.

78. Tato metoda přezkumu umožňuje Soudnímu dvoru v případech zjevně nesprávného použití vnitrostátního práva Tribunálem – ale právě jen tehdy – na základě příslušného kasačního opravného prostředku zasáhnout a chybný rozsudek zrušit³⁵.

79. Toto řešení vytvořené pro právo ochranných známek ve věci Edwin v. OHIM je podle jeho znění a na základě jeho podstaty možné zobecnit a mnohé hovoří pro to, aby bylo přeneseno i na řízení o kasačním opravném prostředku ve věcech rozhodčí doložky. Skutečnost, že v této souvislosti pak dojde ke zmenšení právní ochrany, neboť ne každé porušení vnitrostátního práva Tribunálem může být ve druhém stupni důvodem pro zrušení prvostupňového rozsudku, musí být s ohledem na jednoznačný normativní rámec čl. 256 odst. 1 SFEU ve spojení s článkem 58 statutu Soudního dvora akceptováno. V této souvislosti by mohl pomoci jen unijní zákonodárce. Situace, která by byla problematická, pokud jde o účinnou právní ochranu, se není třeba obávat. Zásada účinné právní ochrany totiž nutně nevyžaduje víceúrovňový soudní přezkum; navíc má Soudní dvůr i v řízení, v němž rozhoduje o kasačním opravném prostředku, – v případě zjevně nesprávného použití vnitrostátního práva – možnost prvostupňový rozsudek na základě příslušného kasačního opravného prostředku zrušit.

80. Na základě výše uvedeného vyvstává v projednávané věci jednak otázka, zda je možné vycházet z toho, že se jedná o případ zjevně nesprávného použití vnitrostátního práva, který je možné v řízení o kasačním opravném prostředku napadnout. Dále pak v případě kladné odpovědi na první uvedenou otázku vzniká další otázka, zda navrhovatelka kasačního opravného prostředku SEMEA tuto okolnost také pomocí dostatečně podloženého a věcně opodstatněného důvodu kasačního opravného prostředku vytkla.

81. Již na první otázku je nutné v projednávané věci odpovědět záporně, přezkum druhé již proto není relevantní. Tribunál totiž pečlivě zkoumal francouzský právní stav a judikaturu týkající se sporné problematiky promlčení a likvidace a dospěl k logickým závěrům, které nelze zpochybnit námitkou zkreslení či námitkou zjevné nesprávnosti.

82. V důsledku toho nejsou důvody kasačního opravného prostředku společnosti SEMEA, které byly v této souvislosti uvedeny, úspěšné.

83. Konečně je třeba se zabývat důvodem kasačního opravného prostředku, který společnost SEMEA uvedla v souvislosti se svou vzájemnou žalobou. Tento důvod kasačního opravného prostředku se v podstatě opírá o článek 41 Listiny základních práv, má tedy charakteristiky unijního práva a je nutné jej v plném rozsahu přezkoumat.

D – Ke vzájemné žalobě SEMEA

84. Svoji vzájemnou žalobou uplatňuje společnost SEMEA podpůrně nárok na náhradu škody, který odpovídá Komisi žalované sporné pohledávce a úrokům, a svoji žalobu opírá v podstatě o mimosmluvní odpovědnost Unie a o právo na řádnou správu, zakotvené jako základní právo. Komise podle SEMEA porušila článek 41 Listiny tím, že svoji pohledávku upomínala jen váhavě, a zejména tím, že mezi první a druhou upomínkou nechala uplynout přibližně dvanáct let. Tímto způsobem vznikly mimo jiné značné úroky z prodlení, jimž by bylo možno jinak zabránit.

85. Projednávaný případ vyvolává v podstatě otázku, zda a případně za jakých podmínek je možné s ohledem na právo na řádnou správu vytýkat Komisi prodlení při vymáhání jejich nesplacených pohledávek a zda nároky Komise na zaplacení mohou na základě toho – nezávisle na promlčení a před jejich promlčením – zaniknout. Skutečnost, že společnost SEMEA toto téma problematizuje

35 — Jeho přístup se tím podobá omezenému kritériu přezkumu, ze kterého vychází i některé vnitrostátní kasační soudy při přezkumu použití cizího práva. Viz v této souvislosti poznámka pod čarou 40 mého stanoviska ve věci Edwin v. OHIM.

formou vzájemné žaloby, může vycházet z toho, že francouzské právo právní institut prekluze, tak jak je tento v německém právu vyvozován ze zásady dobré víry, nezná³⁶. V konečném důsledku se ale ve věci jedná o námitky opírající se o základní práva směřující proti hlavním a vedlejším pohledávkám žalobce. Toto návrhové žádání je rovněž třeba přezkoumat tomu odpovídajícím způsobem.

86. Je tedy nutné přezkoumat, v jaké podobě může být základní právo na řádnou správu relevantní ve smluvně právním kontextu, zda může způsobit zánik smluvních nároků, resp. zda může jako námitka zabránit vzniku nároků na úroky z prodlení.

87. Především záviselo jen na vůli Komise, zda v rámci vnitrostátního práva, na němž se spolu se SEMEA dohodla, bude hájit své majetkové zájmy – a zda také využije jeho zákonných promlčecích lhůt. Článek 41 Listiny lze stěží chápat v tom smyslu, že místo jasných promlčecích lhůt, jimž podléhají smluvní pohledávky, paušálně stanoví málo konkrétní „přiměřenou lhůtu“. Toto by nesloužilo ani právní jistotě, ani oboustranným zájmům účastníků. Jinak řečeno: pro nakládání se smluvními záležitostmi musí jako „přiměřené“ ve smyslu Listiny platit nejprve ty lhůty, na kterých se účastníci smluvně dohodli.

88. Přistoupí-li však Komise k vymáhání svých nesplacených pohledávek, je povinna tuto záležitost, jež se týká i jejího smluvního partnera, vzhledem k tomu, že se na ni vztahuje Listina, vyřídit v přiměřené lhůtě. Nic na tom nemění ani skutečnost, že pro jejího smluvního partnera vůči ní z Listiny nevyplývají žádné povinnosti. Nehledě na to se Komise prostřednictvím „útěku do soukromého práva“ nemůže zbavit své vázanosti základními právy.

89. V projednávaném případě je jednání Komise, pokud jde o přiměřenost, problematické do té míry, že na jedné straně výzvou k zaplacení ze dne 27. dubna 1993 časově zahájila běh úroků z prodlení, na straně druhé ale dlužníci prostřednictvím dvanáctiletého mlčení ukolébala v jistotě, aby se až od 18. listopadu 2005, poté ale intenzivně, domáhala zaplacení nezaplacených závazků plus úroků ve značné výši, které ve své částce, jak uvádí společnost SEMEA, aniž by to bylo zpochybněno, hlavní pohledávku dokonce převyšují.

90. Vzhledem k tomu, že Komise podléhala na základě základních práv povinnosti rychlého vymáhání pohledávky, kterou až do 18. listopadu 2005 nesplnila, je nutné v jejím pomalém vymáhání pohledávky spatřovat jednání, které stojí v přímé příčinné souvislosti s úroky z prodlení vzniklými během této doby.

91. Skutečnost, že Tribunál přesto návrhové žádání vzájemné žaloby, i pokud jde o úroky, pro nedostatek příčinné souvislosti v plném rozsahu zamítl, protože nezaplacení je nutné přičítat pouze společnosti SEMEA³⁷, a porušení čl. 41 odst. 1 Listiny dostatečně nezohlednil, proto při právním přezkumu neobstojí. Zamítnutí návrhového žádání vzájemné žaloby v řízení o kasačním opravném prostředku ob stojí jen v té části, ve které se týká hlavní pohledávky a úroků, které vznikly od 18. listopadu 2005. Kromě toho návrh společnosti SEMEA uplatněný prostřednictvím vzájemné žaloby vede v konečném důsledku k odpovídajícímu zkrácení nároku uplatňovaného žalobkyní.

92. Na závěr je nutné projednat otázku nákladů řízení.

36 — Viz v této souvislosti podrobně a právně srovnávací metodou Ranieri, F., „Verwirkung et renonciation tacite“, *Mélanges en l'honneur de Daniel Bastian, Librairies techniques*, Paříž 1974, s. 427 až 452.

37 — Viz body 108 až 111 napadeného rozsudku.

E – Náklady řízení

93. Vzhledem k tomu, že kasační opravný prostředek Commune de Millau byl opodstatněný, ponese náklady řízení uvedené obce Komise. Vzhledem k tomu, že společnost SEMEA měla se svým kasačním opravným prostředkem částečně úspěch i neúspěch, ponese spolu s Komisí každá vlastní náklady řízení (čl. 184 odst. 2 ve spojení s čl. 138 odst. 2 a 3 jednacího řádu Soudního dvora).

VII – Závěry

94. S ohledem na předchozí úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr rozhodl takto:

- 1) Rozsudek Tribunálu ze dne 19. září 2012, Evropská komise v. SEMEA a Commune de Millau (T-168/10 a T-572/10) se zrušuje v části, v níž Commune de Millau ukládá, aby Evropské komisi společně a nerozdílně se společností SEMEA zaplatila částku 41 012 eur, zvýšenou o úroky z prodlení, a v části, v níž stanoví, že ponese vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené Komisí ve věci T-572/10.
- 2) Rozsudek Tribunálu ze dne 19. září 2012, Evropská komise v. SEMEA a Commune de Millau (T-168/10 a T-572/10) se zrušuje v části, v níž společnost SEMEA ukládá zaplatit úroky z prodlení od 27. dubna 1993 až do 18. listopadu 2005.
- 3) Žaloba podaná Komisí ve věci T-572/10 proti Commune de Millau se odmítá jako nepřípustná.
- 4) Kasační opravný prostředek společnosti SEMEA se ve zbývající části zamítá.
- 5) Komise ponese vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené Commune de Millau. Společnost SEMEA ponese vlastní náklady řízení.